

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงธากา
รายงานข่าวและสถานการณ์
เดือนมิถุนายน ๒๕๖๖

บังกลาเทศ: ปัญหาความล่าช้าในการแก้ไขข้อพิพาท ระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับนักลงทุนพันธมิตรในท้องถิ่น ส่งผลกระทบความเชื่อมั่น

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลบังกลาเทศได้พยายามเชิญชวนนักลงทุนต่างชาติให้หันมาลงทุนในบังกลาเทศ โดยรัฐบาลบังกลาเทศได้ปรับเปลี่ยนระเบียบ มาตรการต่างๆ ให้เอื้ออำนวยและเป็นมิตร ตลอดจนส่งเสริมให้มีการลงทุนในประเทศ ส่งผลให้มียุทธศาสตร์ต่างชาติจำนวนหนึ่งเดินทางมาลงทุนและแสวงหาพันธมิตรท้องถิ่นเพื่อร่วมลงทุน อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นได้รายงานผลจากความพยายามของรัฐบาลทำให้มีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ขณะเดียวกัน เกิดมีคดีความที่เป็นข้อพิพาททางธุรกิจระหว่างนักธุรกิจต่างประเทศกับนักลงทุนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากด้วยเช่นกัน รวมทั้งเกิดปัญหาการแก้ไขข้อพิพาททางธุรกิจที่ล่าช้า ส่งผลให้มีคดีค้างระหว่างบริษัทต่างชาติที่ดำเนินธุรกิจในบังกลาเทศกับคู่ค้าทางธุรกิจหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีคดีที่รอผลการตัดสินจำนวนมาก

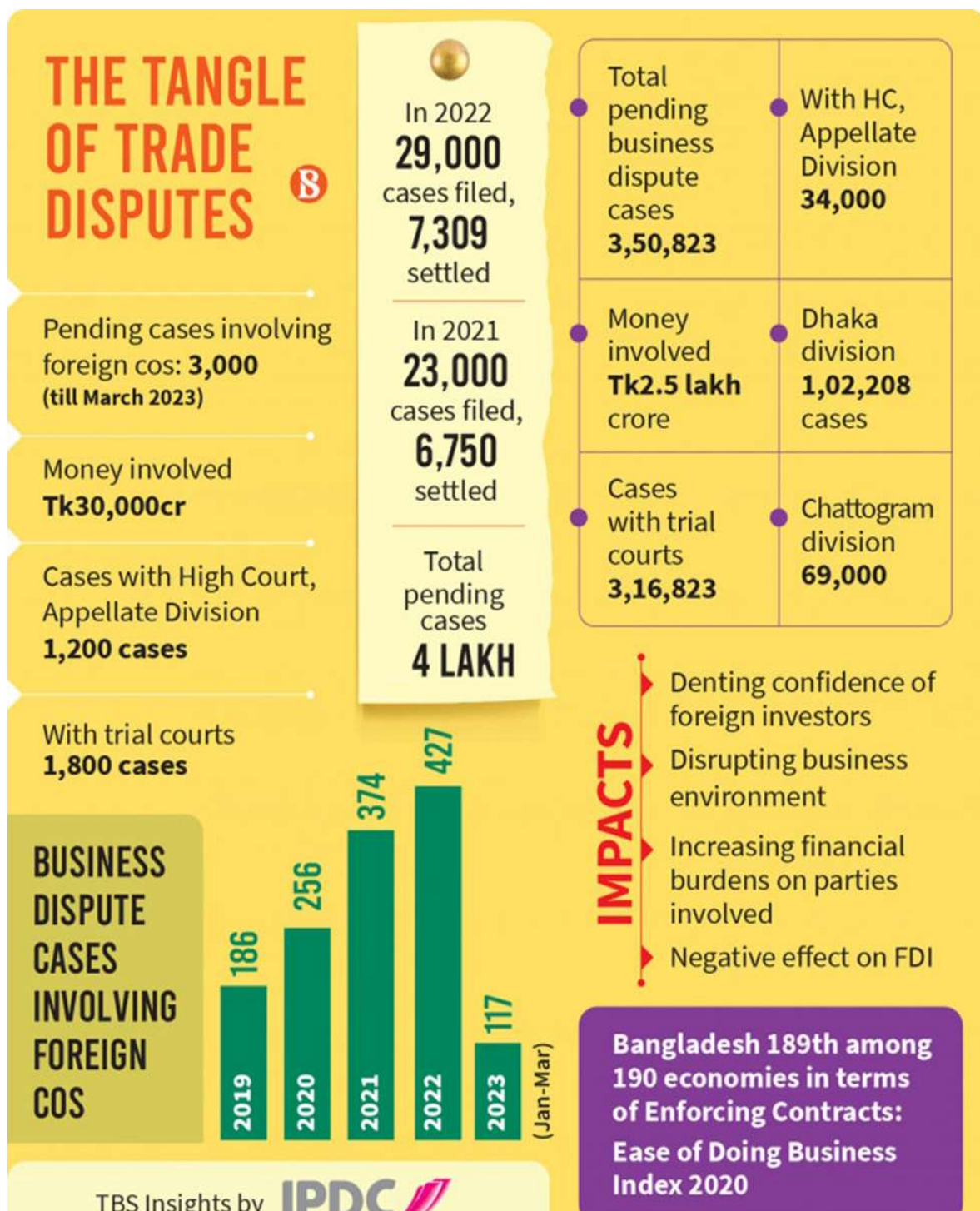
คดีเหล่านี้เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนกว่า ๓๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ และอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นจนถึงศาลอุทธรณ์ คดีต่างๆ ถูกยื่นฟ้องด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ความบาดหมางระหว่างบริษัทกับบริษัทหรือระหว่างบริษัทกับบุคคล ธุรกรรมทางการเงิน การโอนหุ้น ความเป็นเจ้าของ การละเมิดสัญญา การฉ้อฉล ปัญหาการลงทุน และการจัดหาสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน

ตามข้อมูลจากศาลฎีกาและแผนกทนายความของกระทรวงยุติธรรม ในไตรมาสแรกของปีนี้เพียงปีเดียว (๒๕๖๖) มีการยื่นฟ้องคดีกว่า ๑๑๗ คดี เทียบกับจำนวน ๔๒๗ คดีทั้งปีในปี ๒๕๖๕ จำนวน ๓๗๔ คดีในปี ๒๕๖๔ จำนวน ๒๕๖ คดีในปี ๒๕๖๓ และจำนวน ๑๘๖ คดีในปี ๒๕๖๒

ผู้เชี่ยวชาญและแหล่งข่าวจากวงการยุติธรรมได้เน้นย้ำว่ามีคดีประมาณ ๔ แสนคดีที่รอการตัดสิน ท่ามกลางการขาดแคลนผู้พิพากษาและศาลทั่วประเทศ ไม่มีศาลเฉพาะสำหรับพิจารณาคดีที่ยื่นฟ้องเกี่ยวกับข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับบริษัทต่างชาติ

นอกจากนี้ การขาดทนายความที่มีทักษะความสามารถในการจัดการกับคดีต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ยื่นฟ้องภายใต้พระราชบัญญัติบริษัท (บังกลาเทศ) ปี ๑๙๙๔ (The Companies (Bangladesh) Act, 1994) ทำให้สถานการณ์เลวร้ายลงไปอีก

☐ นโยบายภาครัฐ	☐ เศรษฐกิจการลงทุน	☐ แนวโน้มการตลาด	☐ รายงานสินค้าและบริการ	☒ อื่นๆ
Call Center 1169	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	Thai Trade Center, Dhaka	Red Censcent Conord	
www.ditp.go.th	563 ถนนทพบุรี ต.บางกระสอ อ.เมือง	Bangladesh	3 rd FL., Mohakhali	
www.thaitrade.com	จ.นนทบุรี 11000	E-mail:thaitcdhaka@gmail.com	T: +880222290056-7	

มีคดีประมาณ ๑,๒๐๐ คดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลฎีกา และอีก ๑,๘๐๐ คดีอยู่ในศาลชั้นต้น บางคดียืดเยื้อยาวนานถึงกว่า ๒๐ ปี

นโยบายภาครัฐ เศรษฐกิจการลงทุน แนวโน้มการตลาด รายงานสินค้าและบริการ อื่นๆ

Call Center 1169
www.ditp.go.th
www.thaitrade.com

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
563 ถ.นนทบุรี ต.บางกระสอ อ.เมือง
จ.นนทบุรี 11000

Thai Trade Center, Dhaka
Bangladesh
E-mail: thaitcdhaka@gmail.com

Red Censcent Conord
3rd FL., Mohakhali
T: +880222290056-7

ผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่า การจำหน่ายคดีธุรกิจที่ผ่านกระบวนการไปอย่างเชื่องช้า ทำให้เกิดความกังวลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติและโอกาสการลงทุนในอนาคต กระบวนการชำระคดีความที่ยืดเยื้อ ยังรบกวนสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ในขณะที่เดียวกันก็สร้างภาระทางการเงินที่สำคัญให้กับฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

นาย Syedur Rahman Ranu ประธานหอการค้าและอุตสาหกรรมบริติช-บังกลาเทศ กล่าวว่า คดีความที่ค้างคาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI)

“ปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าบังกลาเทศมักจะต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น เหตุผลประการหนึ่งคือข้อพิพาททางการค้าในบังกลาเทศใช้เวลาานานมาก กว่าที่จะได้รับการแก้ไข” เขากล่าว

การระงับข้อพิพาทที่ล่าช้าเห็นได้ชัดจากจำนวนคดีข้อยื่นฟ้องคดีพิพาททางธุรกิจนั้น สูงกว่าอัตราการยุติคดี ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับบริษัทต่างชาติหรือไม่ก็ตาม

ตามข้อมูลจาก Solicitor Wing ของกระทรวงยุติธรรม มีคดีจำนวน ๗,๓๐๙ คดีที่ได้ตัดสินไปในปี ๒๕๖๕ ในขณะที่มีการยื่นฟ้องประมาณ ๒๙,๐๐๐ คดี

ในปีที่แล้วคดีจำนวน ๖,๗๕๐ คดีที่ผ่านการตัดสิน จากจำนวนคดีทั้งหมด ๒๓,๐๐๐ คดี ในปี ๒๕๖๔ มีการตัดสินจำนวน ๔,๘๐๐ คดี จากจำนวนคดียื่นฟ้อง ๑๗,๐๐๐ คดี

รายงานดัชนีความยากง่ายในการทำธุรกิจของธนาคารโลกปี ๒๕๖๔ บ่งชี้ว่าบังกลาเทศอยู่ในอันดับที่ ๑๘๙ จากจำนวน ๑๙๐ ประเทศในแง่ของการบังคับใช้สัญญา ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ว่าเป็นต้นทุนของการลงทุนที่ต้องอาศัยเงินลงทุนเวลาและค่าใช้จ่ายในการระงับข้อพิพาททางการค้าและคุณภาพของกระบวนการยุติธรรม

งานค้างและความล่าช้า

ในปี ๒๕๕๑ บริษัท Capgemini ซึ่งเป็นบริษัทข้ามชาติจากเบลเยียมได้ร่วมมือกับ LeyodBD Ltd. เพื่อทำธุรกิจในบังกลาเทศ ด้วยการลงทุนจำนวนเริ่มต้นประมาณ ๓๒ ล้านดอลลาร์ (ประมาณ ๑๐ ล้านบาท) ในไม่ช้า Capgemini ก็พบกับข้อพิพาทกับหุ้นส่วน

ในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ Capgemini ได้ยื่นฟ้องต่อศาลแขวงธากา-๕

เนติบัณฑิต Shah Mohammad Ahsanur Rahman ซึ่งเป็นทนายความของ Capgemini กล่าวว่า ศาลชั้นต้นได้ตัดสินในปี ๒๕๕๔ จากนั้น บริษัท LeyodBD Ltd. ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา

ศาลฎีกาพิพากษายืนตามศาลชั้นต้น ในปี ๒๕๕๗ มีการยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา แต่จนถึงขณะนี้ยังไม่ได้รับการพิจารณาตัดสิน

ในปี ๒๕๕๖ บริษัท Tosiana Xingsu บริษัทสัญชาติเกาหลีที่ผลิตชุดหุ้มเบาะหนังสำหรับรถยนต์ ได้จ่ายเงินล่วงหน้าจำนวน ๕๐ ล้านดอลลาร์ เพื่อซื้อหนังสือฉบับจากบริษัท Enam Traders

อย่างไรก็ตามบริษัท Enam Traders ไม่สามารถส่งวัตถุดิบตามที่ตกลงกันไว้และไม่ได้คืนเงิน

ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ Tosiana Xingsu ได้ยื่นฟ้องต่อศาลธากาเพื่อเรียกเงินจำนวนดังกล่าวคืน

☐ นโยบายภาครัฐ	☐ เศรษฐกิจการลงทุน	☐ แนวโน้มการตลาด	☐ รายงานสินค้าและบริการ	☒ อื่นๆ
Call Center 1169	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	Thai Trade Center, Dhaka	Red Censcent Conord	
www.ditp.go.th	563 ถ.นนทบุรี ต.บางกระสอ อ.เมือง	Bangladesh	3 rd FL., Mohakhali	
www.thaitrade.com	จ.นนทบุรี 11000	E-mail:thaitcdhaka@gmail.com	T: +880222290056-7	

นายความ ASM Shahriar Kabir กล่าวว่า การพิจารณาคดีอุทธรณ์ข้อพิพาทเนื่องจากผลการแทรกแซงศาลสูง จากผลทางกฎหมายที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข Tosiana Xingsu จึงตัดสินใจไม่ลงทุนเพิ่มเติมในบังกลาเทศ โดยเลื่อนแผนการขยายธุรกิจออกไป

นายความผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายของบริษัท Tanzib-ul-Alam กล่าวว่ากับหนังสือพิมพ์ The Business Standard ว่าพระราชบัญญัติบริษัทระบุอย่างชัดเจนว่าควรจัดตั้งศาลแยกต่างหากในแต่ละเขตและศาลอุทธรณ์ในแต่ละแผนกเพื่อจัดการกับคดีที่เกี่ยวข้องกับบริษัท

พระราชบัญญัตินี้ยังมีข้อกำหนดสำหรับขั้นตอนการระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution - ADR) “แต่จนถึงขณะนี้ยังไม่มีอะไรเป็นรูปธรรม และการแก้ไขข้อพิพาทต้องใช้เวลามากหลายปี” เขากล่าว

นาย Md Jashim Uddin ประธานสภาหอการค้าและอุตสาหกรรมแห่งบังกลาเทศ กล่าวว่า บริษัทส่วนใหญ่ในประเทศตั้งอยู่ในเขต Dhaka และ Chattogram ข้อพิพาทเกี่ยวกับการค้าในพื้นที่สองเมืองใหญ่นี้ก็อยู่ในระดับสูงเช่นกัน

ไม่มีทางเลือกอื่นนอกจาก ADR (การระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution - ADR))

ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายของบริษัท Barrister Ajmalul Hossain QC กล่าวว่า การระงับข้อพิพาททางเลือกเป็นสิ่งจำเป็นในประเทศที่พัฒนาแล้ว ในการแก้ไขข้อพิพาททางการค้าผ่านการอนุญาโตตุลาการนอกศาล

กระบวนการ ADR ทั่วไปรวมถึงการไกล่เกลี่ย อนุญาโตตุลาการ และการประนีประนอมที่เป็นกลาง กระบวนการเหล่านี้โดยทั่วไปจะเป็นความลับ เป็นทางเลือกที่น้อยกว่า และเครียดน้อยกว่ากระบวนการพิจารณาของศาลแบบดั้งเดิม

ขณะนี้ มีประมาณ ๘๐ ประเทศมอบอำนาจให้ ADR ระงับข้อพิพาทดังกล่าว รวมถึงสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร แคนาดา ออสเตรเลีย สวิตเซอร์แลนด์ และสิงคโปร์ แต่ยังไม่เกิดขึ้นในบังกลาเทศ Barrister Ajmalul กล่าวเสริม

มีกรอบกฎหมายใหม่หรือไม่?

รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ นาย Tipu Munshi กล่าวว่ากับหนังสือพิมพ์ The Business Standard ว่ามีการจัดประชุมหลายครั้งกับกระทรวงยุติธรรม ซึ่งควรจะเป็นหน่วยงานที่จะต้องคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้

นาย Anisul Haque รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า ได้ขอให้ศาลพิจารณาเร่งรัดให้ยุติข้อพิพาทและคดีความโดยเร็ว คดีจำนวนมากได้รับการตัดสินในช่วงสามปีที่ผ่านมา และการออกกฎหมายใหม่เกี่ยวกับข้อพิพาททางการค้าก็อยู่ในระหว่างดำเนินการ

ในปี ๒๕๖๑ กระทรวงพาณิชย์ขอให้กระทรวงยุติธรรมกำหนดนโยบายเพื่อการระงับข้อพิพาททางการค้าอย่างรวดเร็ว

จากนั้นกระทรวงยุติธรรมได้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาของบังกลาเทศจัดทำร่างในเรื่องนี้ คณะกรรมการฯ จึงได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติระงับข้อพิพาททางการค้า

ร่างดังกล่าวจัดทำขึ้นโดยการแก้ไขกฎหมายอนุญาโตตุลาการ นาย ABM Khairul Haque อดีตหัวหน้าผู้พิพากษาประธานคณะกรรมการฯ กล่าวว่า เป้าหมายคือเพื่อสร้างความไว้วางใจในหมู่นักลงทุนในประเทศและ

☐ นโยบายภาครัฐ	☐ เศรษฐกิจการลงทุน	☐ แนวโน้มการตลาด	☐ รายงานสินค้าและบริการ	☒ อื่นๆ
Call Center 1169	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	Thai Trade Center, Dhaka	Red Censcent Conord	
www.ditp.go.th	563 ถ.นนทบุรี ต.บางกระสอบ อ.เมือง	Bangladesh	3 rd FL., Mohakhali	
www.thaitrade.com	จ.นนทบุรี 11000	E-mail:thaitcdhaka@gmail.com	T: +880222290056-7	

ต่างประเทศโดยการแก้ไขข้อพิพาททางการค้าโดยทันที ผ่านกระบวนการอนุญาโตตุลาการนอกระบบศาล โดยข้ามผ่านขั้นตอนที่ซับซ้อนของระบบตุลาการในปัจจุบัน

นาย ABM Khairul Haque เชื่อว่า หากกฎหมายผ่านการพิจารณา ความรวดเร็วในการระงับข้อพิพาททางการค้าจะเพิ่มขึ้น

ข้อคิดเห็นสำนักงาน

1. บังกลาเทศใช้ระบบศาลแบบสหราชอาณาจักร มีทั้งศาลแพ่งและศาลอาญา โดยศาลฎีกาเป็นศาลสูงสุด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ Appellate Division และ High Court Division และยังมี ศาลระดับล่าง ได้แก่ District Courts, Thana Courts (ตำบล) และ Village Courts (หมู่บ้าน) นอกจากนี้ ยังมีศาลพิเศษอื่น ๆ เช่น ศาลครอบครัว ศาลแรงงาน* และศาลเคลื่อนที่ที่สามารถพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดในพื้นที่ที่เกิดเหตุได้ทันที (เช่น การจับปรับการละเมิดกฎจราจร การจับปรับการวางสินค้าขายริมฟุตบาท รวมทั้งออกปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานกำกับดูแล เช่น หน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค เมื่อออกตรวจจะมีหน่วยงานปราบปราม (ตำรวจ) และศาล เมื่อพบเห็นการกระทำผิดสามารถไต่สวน พิพากษาและลงโทษได้ในพื้นที่ที่เกิดเหตุ)
2. การบังคับใช้กฎหมายในบังกลาเทศยังคงมีความไม่แน่นอนสูง โดยเฉพาะการปกป้องคุ้มครองผู้บริโภค การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา และการฉ้อโกงทางธุรกิจ
3. ปัญหาการใช้เอกสารปลอม บังกลาเทศขึ้นว่ามีการใช้เอกสารปลอมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น เอกสารใบรับรองทางการแพทย์ เอกสารทางธุรกิจ เอกสารทางการเงิน เอกสารการรับรองสถานะบุคคล ดังนั้นผู้ประกอบการไทยที่มองหาพันธมิตรทางธุรกิจในการร่วมลงทุนกับคนบังกลาเทศจะต้องใช้ความระมัดระวัง และมีความรอบคอบ รวมทั้งต้องมีที่ปรึกษาด้านกฎหมายที่เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือ ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ ก่อนที่จะร่วมกิจกรรมทางธุรกิจ
5. ในการเจรจาซื้อขายสินค้า ผู้ประกอบการควรตรวจสอบ สอบทานกับคู่ค้าชาวบังกลาเทศให้มั่นใจว่ามีความเข้าใจตรงกัน โดยเฉพาะในการร่วมธุรกิจครั้งแรก ๆ เช่น การตรวจสอบคุณภาพชนิดสินค้า ประเภท ปริมาณ ขนาดบรรจุ สี มาตรฐานสินค้า ตรา ส่วนผสม กล้อง ของแถม สินค้าโปรโมชัน ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายการตรวจสอบสินค้า ต้นทาง ปลายทาง หากมีการซื้อขายสินค้าที่ระยะเวลาการขนส่ง การจัดเก็บมีผลกระทบกับสี (ซีด จางลงหรือเข้มขึ้น) กลิ่น (น้อยลงหรือมากขึ้น) ปริมาณของสินค้า (ลดลงจากความร้อนหรือเพิ่มขึ้นเนื่องจากความชื้น) ควรมีหน่วยงานรับจ้างตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับทั้งสองฝ่าย ตรวจสอบและรับรองคุณภาพสินค้าทั้งก่อนส่งมอบและรับมอบ
6. ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจกับนักธุรกิจบังกลาเทศและต้องการคำแนะนำเบื้องต้นเพื่อแก้ไขปัญหา สามารถติดต่อสอบถามสำนักงานฯ และกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ได้ตามที่อยู่ด้านล่าง

สศต. ณ กรุงธากา
มิถุนายน ๒๕๖๖

ที่มา หนังสือพิมพ์ The Business Standard, * บังกลาเทศ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

☐ นโยบายภาครัฐ	☐ เศรษฐกิจการลงทุน	☐ แนวโน้มการตลาด	☐ รายงานสินค้าและบริการ	☒ อื่นๆ
Call Center 1169	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	Thai Trade Center, Dhaka	Red Censcent Conord	
www.ditp.go.th	563 ถ.นนทบุรี ต.บางกระสอ อ.เมือง	Bangladesh	3 rd FL., Mohakhali	
www.thaitrade.com	จ.นนทบุรี 11000	E-mail:thaitcdhaka@gmail.com	T: +880222290056-7	